

Bela štorklja *Ciconia ciconia* na jugovzhodnem Dolenjskem

White Stork *Ciconia ciconia* in the SE part of Dolenjsko

ANDREJ HUDOKLIN

Štorklje vse pogostejše srečujemo tudi v porečju Krke, predvsem na širšem območju Krakovskega gozda in na vlažnih travnikih spodnje Sotle.

Opazovanja ljudi po terenu potrjujejo, da se je pogostnost opažanja bele štorklje v zadnjih 10–15 letih tu močno povečala. Pred tem se je spomnimo le kot stalnega poletnega gosta, nikjer pa nisem dobil informacij o gnezditvi.

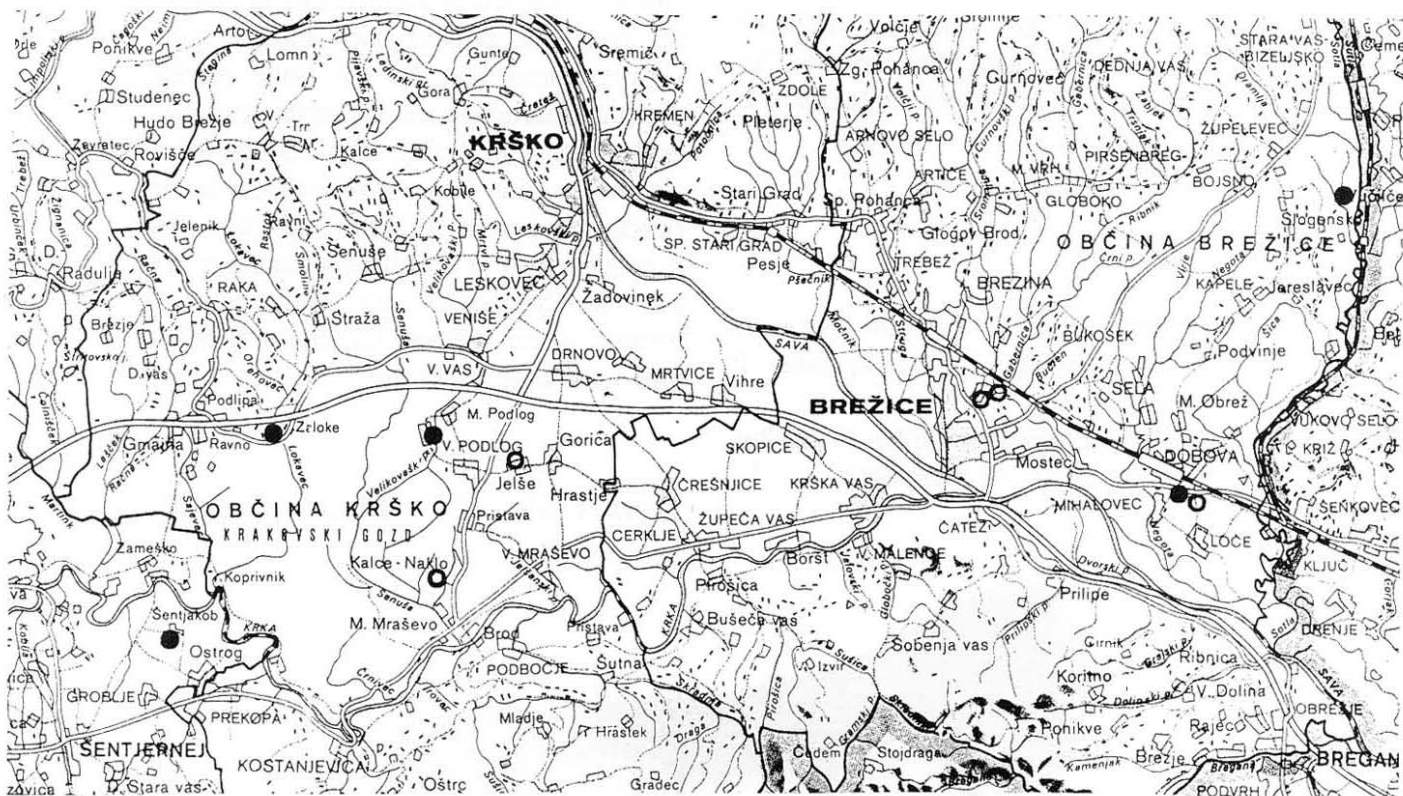
Nedorečen je ostal tudi eden redkih zapisov, ki sem jih zasledil o štorklji na Dolenjskem: B. Rudolf, Pogled na favno Dolenjske (Dolenjska 1938), ki pravi:

»Zgodi se, da prihajajo tudi štorklje, ki bojšda ponekod na Dolenjskem celo gnezdijo.«

S sistematičnim opazovanjem in anketiranjem po terenu smo začeli šele lani, ko smo se vključili v akcijo Štorklja 1989, in tako zbrali osnovne podatke o tej ogroženi vrsti.

REZULTATI OPAZOVANJ

Kot biotop štorklje je registrirano širše območje poplavnega Krakov-

Slika 1: Razširjenost bele štorklje *Ciconia ciconia* na jugovzhodnem Dolenjskem leta 1990

- zasedeno gnezdo
- lokacija nekdanjega gnezda

Fig. 1: Distribution of White Stork *Ciconia ciconia* in the SE part of Dolenjsko, 1990

- occupied nest
- location of former nest

skega gozda, močvirni travniki ob reki Temenici med Zalogom in Prečno ter širše območje ob spodnji Sotli od Slogonjskega do reke Save.

Območje Krakovskega gozda predstavlja najbolj ugodne življenjske razmere, tako je tu tudi največ opažanj in pet lokacij gnezd. Vlažni travniki ob Sotli v okolici vasi Slogonjsko in depresije Jovsi so prav tako kakovosten biotop. Zanimivo je, da se tu in v Krakovskem gozdu zadržuje črna štoklja (informacija Hrvoje Oršanič).

Kot stalni obiskovalci se štoklje pojavljajo tudi ob reki Temenici. V zadnjem času se obiski stopnjujejo; letos se je tu stalno zadrževal par, ki pa ni spletel gnezda.

POPIS GNEZD

1. **Kalce – Naklo**, občina Krško, območje Krakovskega gozda

Najstarejša lokacija gnezda od leta 1975, na slemenu kozolca. Prve štiri leta brez potomcev, potem pa je bilo gnezdo živo vse do leta 1985, ko ga je odnesel veter. Štoklje se vračajo, vendar po izvedeni hidromelioraciji vse redkeje.

2. **Črnc I**, občina Brežice, nekdanji vlažni travniki ob Gabrnici (regulacija)

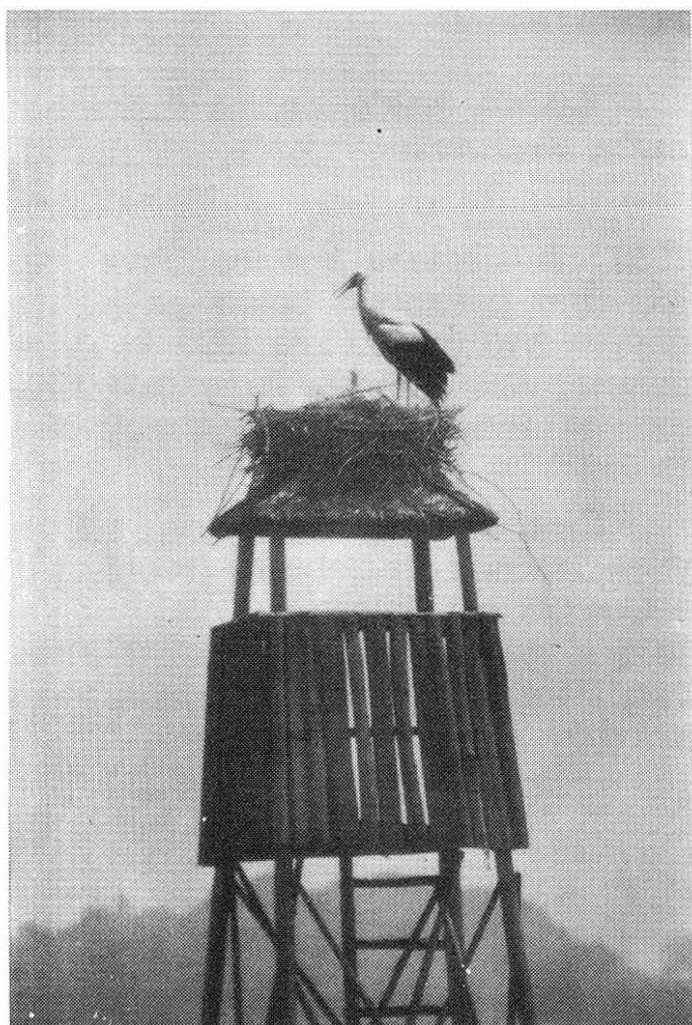
Gnezdo naj bi nastalo leta 1975 ali 1976 v krošnji visoke smreke na robu vasi. Gnezdile so le eno sezono in imele zarod.

Preglednica gnezd in število izvaljenih štokelj
Synoptic table of nests and number of hatched storks

GNEZDO/NEST	Leto																
	75	76	77	78	79	80	81	82	83	84	85	86	87	88	89	90	
1. KALCE	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	/	/	/	/	/	
2. ČRNC I	?	?	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	
3. ČRNC II					?	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	
4. ZALOKA								0	0	3	2	2	2	4	1	3	
5. GRŽEČA VAS													0	4	1	3	
6. ŠENTJAKOB														2	4	2	
7. SLOGONJSKO															0	4	
8. DOBOVA I															0	/	
9. DOBOVA II																0	
10. JELŠE															0	/	

LEGENDA: 0, 1, 2 – št. mladičev
? – ni podatka
/ – gnezdo ne obstaja

KEY: 0, 1, 2 – No. of nestlings
? – no data
/ – no nest

Slika 2: Gnezdo bele štoklje *Ciconia ciconia* na lovski preži, ob Sotli 1990 (A. Hudoklin)

Fig. 2: Nest belonging to the White Stork *Ciconia ciconia* on a raised stand Sotla River, 1990 (A. Hudoklin)

3. **Črnc II**, občina Brežice, nekdanj vlažni travnik ob Gabrnici (regulacija)

Gnezdile le leta 1979 na električnem drogu. O potomcih ni informacije.

4. **Zaloka**, občina Krško, območje Krakovskega gozda

Gnezdo na električnem drogu je nastalo leta 1982. Je stalno zasedeno. Leta 1989 je po deževju razpadlo in z mladičema padlo na tla. Pri tem se je eden ubil, drugega pa starša nista hotela več prehranjevati. Vzgojili so ga »sosedovi« in predali v živalski vrt.

Letos je gnezdo ponovno na isti lokaciji.

5. **Gržeča vas**, občina Krško, območje Krakovskega gozda

Tudi to gnezdo je na električnem drogu, ca. 7–8 m od domačije. Od leta 1987 je stalno naseljeno.

6. **Šentjakob**, občina Novo mesto, območje Krakovskega gozda

Gnezdo na Šentjakobu sta znesli štoklji na lipi z odžaganim vrhom sredi vasi leta 1988. Je stalno naseljeno.

7. **Slogonjsko**, občina Brežice, spodnja Sotla

Edino gnezdo, ki je nastalo izven naselja, sredi vlažnih travnikov na strehi lovske opazovalnice leta 1989. Letos štirje mladiči.

8., 9. **Dobova**, občina Brežice, spodnja Sotla

Letos sta štoklji naredili gnezdo na dimniku pekarnice, lani pa je bilo na drugem koncu vasi, a je razpadlo. Zaroda ni bilo.

10. **Jelše**, občina Krško, območje Krakovskega gozda

Gnezdo je bilo spleteno lani na dimniku rastlinjaka, potomstva ni bilo, lastniki so gnezdo odstranili.

KOMENTAR

Letos poznamo na obravnavanem območju pet polnih gnezd, v katerih se je izvalilo 12 potomcev. Velikost celotne populacije območja je težko oceniti, saj se poleg gnezdočih parov tu zadržujejo še številni klateži, prav tako pa tudi ni mogoče govoriti o izolirani populaciji.

Za zdaj imamo na voljo podatke, da je najstarejše gnezdo nastalo leta 1975. Druga so nastajala postopno, vse do nenadnega porasta števila gnezd po letu 1987, ko so štoklje praktično osvojile domala vse primerne biotope ob Krki, Sotli in Savi.

Migracija bele štoklje iz areala populacije v SV Sloveniji na območje, kjer smo jih do nedavnega poznali le kot

redke poletne goste in klateže, ima globlje vzroke, ki so gotovo povezani z gostoto populacije, pomanjkanjem hrane in izginjanjem biotopov zaradi hidromelioracijskih posegov.

To se potrjuje tudi na našem območju, saj se gnezdi v bližini hidromelioracijskih območij (Črnc, Naklo) nista obnovili, pa tudi obiskov je po posegu občutno manj, kot vedo povedati domačini.

POVZETEK

Bela štorclja se na jugovzhodnem predelu Dolenjske pojavlja kot gnezdilka šele od leta 1975. V članku je opisanih 10 gnezdišč in gnezditvena uspešnost s sedmih lokalitet. Avtor domneva, da je gnezditev bele štorclje na Dolenjskem povezano s populacijsko problematiko te vrste v severovzhodni Sloveniji, kjer se njen habitat iz leta v leto krči. To naj bi dokazovali tudi številni klateži na Dolenjskem.

SUMMARY

White Stork has been in the SE part of the region of Dolenjsko occurring, as a breeder, from 1975 only. In the article 10 nest sites are described as well as the breeding success in seven different localities. The author presumes that breeding of the White Stork in the region of Dolenjsko is linked with the populational questions regarding this species in the NE part of Slovenia, where its habitat is being increasingly reduced. This is substantiated by numerous vagrants appearing in the region of Dolenjsko

*Andrej Hudoklin,
Zavod za varstvo naravne in
kulturne dediščine Novo mesto*

Kostanjevka *Aythya nyroca* na Dravskem polju nekoč in danes Ferruginous Duck *Aythya nyroca* at Dravsko polje in former times and today

MILAN VOGRIN

K pisanju tega članka me je spodbudila vest v glasilu SCOPOLIA Prirodoslovnega muzeja Slovenije, kjer je J. Gregori omenil, da je kostanjevka ali belooka rasa *Aythya nyroca* gnezdila tudi v Račah. Avtor je zasledil njeno gnezdenje na manjših ribnikih v gozdu – Peklarska gošča 27. 6. 1973. Opazovana sta bila dva samca in samica z mladiči.

In kako je danes? Od takrat do danes je minilo že kar precej časa, prav tako pa se je precej stvari tudi spremenilo.

Od leta 1984 tako rekoč redno obiskujem vse vodne biotope na Dravskem polju (ribniki Čreta, gramoznica Hotinja vas, jezero Požeg, glinokopi Pragersko, ribniki Rače, gramoznica Šikole). Pri tem sem kostanjevko videl samo na ribnikih v Račah in gramoznici v Hotinji vasi. Pri tem bi kot gnezdišče za kostanjevko lahko rabili le ribniki v Račah (kjer je bila opažena) in pa jezero Požeg ter gramoznica Šikole (kjer je nisem zasledil). Pač pa jo je v tej gramoznici opazoval B. Štumberger 1981. leta.